

Oos Gebrook

Jaargang 7 nr. 1 – maart 2014

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 7 nummer 1 – maart 2014

REDACTIE:

Jan Bus
Hein Giesen
Sjaak Giezenaar
Bernard Grothues

Jo Hermanns
Wim Kortekaas
Math Mertens
Peter Sikora

INGEZONDEN ARTIKELEN:

G. Scheffers

AFBEELDINGEN:

R. Fijten

ACQUISITIE EN ADVERTENTIES:

Jan Bus
Hein Giesen

SECRETARIAAT:

Klinkertstraat 19,
6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721
E-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

VERENIGINGSLOKAAL:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

BANK:

NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

WEBSITE:

www.heemkundehoensbroek.nl

Losse nummers € 2.95

Inhoud

JAARVERGADERING OP WOENSDAG 26 MAART A.S.....	4
VERNIEUWD VERENIGINGSLOGO	5
MUTATIES	5
JAAROVERZICHT 2013.....	6
<i>LAEF!</i>	9
IR. PIET MERTENS, ARCHITECT EN RESTAURATIEDESKUNDIGE	10
DE HOENSBROEKSE VOETBALVERENIGINGEN DOOR DE JAREN HEEN (1).....	19
VASTELAOVEND	25
OPSPORING VERZOCHT!	26
DE MIJNWERKER VAN JAN TOOROP	27
LEZERSREACTIES	29
HOENSBROEKSE SPORTCORYFEEËN (4).....	30
EEN VERZAMELMAP VOOR 'OOS GEBROOK'	34
RECTIFICATIE ARTIKEL "EERSTE STOLPERSTEINE GEPLAATST AAN AKERSTRAAT- NOORD"	35
IN MEMORIAM TOON ERMERS.....	36
CONTRIBUTIE 2014	36
LEZING: ROND 'T KRUUTS.....	37
JUBILEUMKLOK IN DE KLEINE ST. JAN.	38
AAN 'T KRUUTS	39
BEGUNSTIGERS.....	43

JAARVERGADERING OP WOENSDAG 26 MAART A.S.

Op woensdag 26 maart a.s. houdt onze vereniging om 19.30 uur in Amicitia weer haar jaarvergadering.

DE AGENDA VAN DEZE VERGADERING ZIET ER ZO UIT:

1. Opening en welkom door de voorzitter.
2. Verslag jaarvergadering d.d. 30 maart 2014
3. Verslag over het jaar 2013 door de secretaris
4. Financiële zaken:
 - financieel verslag 2013 door de penningmeester
 - verslag van de kascontrolecommissie
 - begroting 2014
5. Verkiezing leden kascontrolecommissie
6. Bestuursverkiezingen: Volgens het rooster van aftreden is dit jaar Han Ruyters aftredend als bestuurslid, Han stelt zich herkiesbaar als bestuurslid.
7. Mededelingen vanuit het bestuur
8. Rondvraag
9. Afsluiting.

LEZING DOOR DHR. FOKKE POSTEMA

Na afloop van het formele deel van de bijeenkomst vindt om 20.30 uur een interessante lezing plaats door de heer Fokke Postema over de interneringskampen die er tussen 1914 en 1918 in Nederland zijn geweest voor o.a. Belgische vluchtelingen en militairen, toegelicht met veel beeldmateriaal. Daarbij zal hij ook aandacht besteden, toegelicht met beelden, aan de kampen, die er ook in Heerlen en elders in Limburg zijn geweest.

LENDI MEN | WOMEN | FASHION

Kouvenderstraat 13/15
6431 HA Hoensbroek
Tel.: 045- 5212430

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED

Nieuwstraat 154
6431 KX Hoensbroek
Tel.: 045- 5213468

VERNIEUWD VERENIGINGSLOGO

Het was u misschien nog niet opgevallen, maar op pagina 2 van dit nummer hebben we ons vernieuwde verenigingslogo weergegeven. Natuurlijk hadden we al een mooi logo, maar het nieuwe ziet er een stuk strakker uit. Vergelijk het maar eens met het

oude en nu staat ook onze naam eronder vermeld. Wij vinden het in ieder geval een duidelijke verbetering. Oordeel zelf.

MUTATIES

Ons ledenbestand groeit gestaag, in 2013 mochten wij ons verheugen op 28 nieuwe leden.

R. Dohmen	Hoensbroek	C. Sijben	Ransdaal
J. Boumans	Klimmen	M. Vankan	Heythuizen
H. Sprengers	Hoensbroek	J. Moonen	Hoensbroek
R. Peters	Hoensbroek	G. Kers	Hoensbroek
P. Otermans	Hoensbroek	G. Schreurs	Hoensbroek
O. Sikora	Hoensbroek	A. Boekhorst.	Heerlen
E. Bosch	Hoensbroek	C. de Greef	Hoensbroek
R. Hagenouw	Hoensbroek	R. Klinkenberg	Hoensbroek
R. Isenborghs	Hoensbroek	F. Klinckhamers	Dordrecht
Janssen	Nuth	T. van Deursen	Hoensbroek
J. Rademaker	Hoensbroek	H. Berendse	Hoensbroek
A. Gortzen	Hoensbroek	W. Berendse	Hoensbroek
B. Peeters	Weert.	P. Vellinga	Hoensbroek
H. van 't Hoofd	Maaseik B.	R. Hendrix	Heerlen

Op 1 januari 2014 telde onze heemkundevereniging 231 leden.

JAAROVERZICHT 2013

Op **carnavalsmaandag 11 februari** gaf de heemkundevereniging weer acte de présence in de Breuker carnavalsoptocht.

Onze creatie was een tijdmachine waarin de toeschouwers terug in de tijd gestuurd werden en als Napoleon of Romein weer tevoorschijn kwamen. Het bleek een echte tijdmachine te zijn, want we hadden teveel tijd nodig om onze act uit te beelden, hielden de optocht op en maakten 'laoker' in de stoet. Mede daardoor werd onze fraaie tijdmachine niet met een prijsje beloond.

Op **16 februari** verzorgden wij een lezing voor de dagopvang cliënten van Novizorg aan de Grubbelaan. In **maart** de uitgave van 'Oos Gebroek', jaargang 6 nummer 1. **Woensdagavond 27 maart** de jaar-

vergadering. Nog nooit was het zo druk op een jaarvergadering en bij de aansluitende lezing over het verleden van de Slanghenstraat en Nieuwstraat (toen nog één straat, de Flattestraat) was de zaal bijna te klein.

Op een koude zaterdagmorgen in april waren we aan de Spoordijkstraat present met een diapresentatie over het oude mijnspoor bij een opruimactie van buurtwerk Hoensbroek-Centrum de Dem. Onder ruime belangstelling maakten we op **vrijdag 26 april** een

avond-excursie naar het Mijnumseum in Heerlen.

Na de ontvangst met koffie en vla kregen de deelnemers als inleiding een informatieve film te zien over de dagelijkse gang van zaken in het mijnbedrijf en aansluitend de rondleiding door een goed gebekte gids, die wist waar Abraham de kolen gedolven had.

Eind mei presenteerden wij in de voormalige kerk van Maria Gewanden nog maar eens de succesvolle fotopresentatie Maria- Gewanden, waarbij vooral aandacht uitging naar de inwijding van die kerk en de inauguratie van het Mariabeeld uit Banneux in 1949.

Medio juni was de uitgave van het tweede deel van de Hoensbroekse Monografieën; 'De Nieuwstraat, van Flattestraat tot Nieuwstraat'. De 900 exemplaren van het door Hein Bisschops en Hein Giesen samengestelde boek gingen als zoete broodjes over de toonbank en er zijn nog maar enkele van over.

In **juli** de uitgave van ons verenigingsblad 'Oos Gebrook' jaargang 6 nummer 2. Nu met een nieuwe voorpagina, weer getekend door Rene Fijten.

Op **zondag 14 juli** het jaarlijkse bestuur uitstapje. Het reisdoel was dit jaar het archeologische park bij het Duitse stadje Xanten. Onze eigen reisleader, Piet Meessen, bleek een goede verteller te zijn, die de vele wetenswaardigheden over deze Romeinse vesting en de prachtige basiliek in het centrum van Xanten goed kon weergeven. De dag werd gezellig afgesloten met een etentje in Trintelen. Op **zondag 4 augustus** organiseerden we voor de tweede keer een BBQ middag voor onze leden. Het was niet zo druk als de eerste keer, maar de thuisblijvers hebben wat gemist.

Chef-kok Frans Vermeer liet zien dat hij met goed gevolg aan diverse kookcursussen had deelgenomen.

Donderdag **22 augustus** stonden we op het hoogste punt van Hoensbroek voor een ander hoogtepunt; de onthulling van een plaque die de plek markeert, waar verborgen onder een meter dikke zandlaag, de resten van een Romeinse villa liggen. Honderdvijfentwintig jaar geleden vond hier de eerste volledige opgraving van een Romeinse villa in Nederland plaats. Boven op de Schurenberg, nu het wandelpark van Adelante.

Zaterdag 12 oktober was Hein Giesen reisgids bij een wandeling over het voormalige mijnspoor, die als onderdeel van het Mijnspoorproject, door het Bureau Europa georganiseerd was. De wandeling eindigde in ons verenigingslokaal, waar een kleine lunch aan de deelnemers werd aangeboden. Hier werd ook een fotopresentatie over het mijnspoor vertoond en de deelnemers werden voor de camera uitgenodigd om hun ideeën over de toekomst van het mijnspoor te spuien. Deze

activiteit trok bijna 100 belangstellenden!

Woensdagavond 20 november zat ons verenigingslokaal aan de Schuinstraat bomvol met belangstellenden voor de lezing 'Romeins Hoensbroek' die gegeven werd door Karen Jeneson, conservator bij het Thermenmuseum in Heerlen. Een succesvolle avond waar ruim 40 bezoekers genoten van deze spreker, die de aanwezigen op boeiende wijze een kijkje gaf in ons Romeins verleden. Begin **december** de uitgave van ons verenigingsorgaan 'Oos Gebrook'. Jaargang 6 nummer 3.

VAN OERS ASSURANTIËN
Kouvenderstraat 238
6431HK Hoensbroek
Tel.: 045- 5212856

LAEF!

**Leef luuj, laef 't laeve
gaot neet doeëd vuuërdat g'r sjterft
't gieëft nog zoeväöl te genete
ieëdat gier d'r hieëmel erft**

**Kiek verwónderd óm uch haer
zuug vertuzeld doezend klure
kóm nao boete, plök de welt
äöpen uch gesjlaote duëre**

**Klure vings te jieëkere daag
in alle saorte allerhand
mer einmaol in 't jaor bónte
roeëd-gael-greun 't Limburgs land**

**Da reupt d'r vastelaovend:
'gaene zoeëmer aone hoemel,
waopen dich vuuër al wat kumpt
dus gank 'ns loestig aa d'r boemel'**

Alaaf

Math Mertens, Gebrook

IR. PIET MERTENS, ARCHITECT EN RESTAURATIEDESKUNDIGE

Door Bernard Grothues

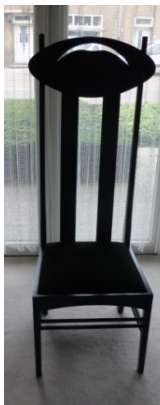
Architect Piet Mertens heeft als bouwmeester en restaurateur vooral in Limburg veel bekendheid gekregen. Hij is het voorbeeld van een klassieke architect, een bouwkundig ingenieur, die zijn ontwerp op tekening aanschouwelijk maakt, de uitvoering daarvan technisch begeleidt en daarna in voordrachten en lezingen, meestal op uitnodiging, zijn monumentaal werk toelicht.

Pierre Cuypers ontwierp tientallen kerken, kapellen en kloosters, waarbij de restauratie vaak samenging met een uitbreiding in zijn eigen stijl. Voor wat betreft het restaureren treedt Piet Mertens hierbij als het ware in zijn voetsporen, want hij heeft bijna evenveel kerken hersteld.

LAAT MIJ JE WONING ZIEN EN IK ZAL ZEGGEN WIE JE BENT

De inrichting van zijn huis in Hoensbroek is een afspiegeling van oude klassieke en moderne gedurfde elementen. Wat direct opvalt als men bij Piet Mertens binnenkomt is het prachtige onmiskenbare Mackintosh meubilair van zijn Schotse collega Charles Rennie Mackintosh, de architect die geloofde in 'total design'. Deze industriële vormgever ontwierp niet alleen gebouwen maar kleepte ze vervolgens aan met een schitterend interieur, meubilair en grafische kunst. Zijn eigen unieke stijl wordt gekarakteriseerd door een contrast tussen rechte hoeken en op bloemen geïnspireerde motieven. Dat is terug te vinden in een prachtige kast en verschillende stoelen in de smaakvolle kamer van Piet Mertens. Opzij staat een Umedastoel, een ontwerp van de Japanner Masanori Umeda, bekend geworden door zijn met zachte fluwelen kussens en met de hand genaaide Roosstoel, in de vorm van gelaagde bloemblaadjes, die de

indruk geven van een diepe, complexe roos. Deze stoel harmonieert voortreffelijk met een Amsterdams staand horloge, een laat- 18e eeuwse klok, dat vroeger een karakteristiek stuk huisraad vormde binnen een Amsterdams grachtenhuis.

GEBOREN HOENSBROEKENAAR

Aan de Hommerterweg 38 in Hoensbroek werd Pierre August Marie Mertens op 4 mei 1932 geboren. Het gezin waar Piet deel van uitmaakte telde 6 kinderen. Hij werd bouwkundig ingenieur, docent bouwkunde aan de HTS te Heerlen en de Academie van Bouwkunst (ABM) te Maastricht, alsmede directeur van zijn eigen Architectengroep Mertens B.V. te Hoensbroek.

Zijn grootvader, afkomstig uit het midden Limburgse Kessel, was moleenaar in Schimmert. Vader vestigde zich in Hoensbroek en werd hier in 1933 Hoofd van de RK ULO-school “Don Bosco”. Toen Piet vijf jaar was werd zijn ouderlijk huis gebouwd. De bouw heeft hij als kleine jongen nieuwsgierig gevolgd. Hier werd de kiem voor een latere carrière gelegd. Dat lag voor de hand, gezien zijn interesse en zo ging hij na zijn gymnasiumopleiding te Sittard van 1950 tot 1959 bouwkunde studeren aan de Technische Universiteit in Delft. Na het behalen van zijn diploma vond hij direct werk bij het Leidse architectenbureau van der Laan c.s. Een bekende naam in de bouwwereld en familie van de Benedictijner monnik Dom Hans van der Laan, beroemd door de abdij te Mamelis, die hij gebouwd heeft. Vier jaar later heeft Piet Mertens een eigen architectenbureau in Hoensbroek.

RESTAUREREN

Restaureren betekende vroeger in feite een beschadigd of verloren gegaan kasteel of kerk terugbrengen in zijn oude staat of stijl. Maar dat is in onze tegenwoordige tijd niet meer de filosofie. De veranderingen die een gebouw in zijn geschiedenis heeft ondergaan zijn ook van waarde. Tegelijk moet het gebouw geschikt zijn en blijven voor hedendaags en toekomstig functioneren. Daarom gaat het opknappen van een oud gebouw bijna altijd gepaard met een uitbreiding of nieuwbouw.

Of zoals Piet Mertens het zegt: “In eerste instantie is het een kritische analyse van karakteristieke en waarde bepalende aspecten van het monument. Deze daarna zorgvuldig te behouden en te restaureren en vervolgens nieuwe elementen laten aansluiten op het bestaande, zodat er een eenheid ontstaat. Een combinatie van oud en nieuw is goed mogelijk en zorgt zelfs voor een meerwaarde. Bij veel restauraties zijn diverse onderdelen in technisch dermate slechte staat dat algehele vernieuwing noodzakelijk is. Bij vrijwel elke restauratie zijn ook wijzigingen noodzakelijk vanwege technische voorzieningen, zoals: elektra, verwarming, ventilatie, isolatie en akoestiek. Bij een hedendaagse restauratie past geen eenzijdige dogmatische benadering met een dwangmatig concept. Restaureren in onze tijd vraagt een pluriforme aanpak.”

IN DE TRADITIE VAN DE LIMBURGSE ARCHITECTEN PEUTZ, BOOSTEN EN WIELDERS

Piet Mertens staat in deze in de traditie van de voorgaande architecten Frits Peutz in Heerlen, Alphons Boosten in Maastricht en Jos Wielders in Sittard. Frits Peutz, lang als architect ondergewaardeerd maar grote bekendheid gekregen door het Glaspaleis in Heerlen, ontwierp zowel modernistische als traditionele gebouwen, wat hem bij meerdere richtingen in de architectuur omstreden maakte. Traditie en vernieuwing, het waren twee contradicties.

Alphons Boosten, de architect van de omstreden Koepelkerk in Maastricht, was voor zijn tijd zeer modern maar controversieel, omdat men nog volop leefde in de neostijlen. Ondanks felle kritiek werd deze kerk zonder twee torens voltooid. De eigenzinnige stijl die Boosten in zijn werk toepaste kon geen genade vinden in de ogen van de katholieke clerici, ondanks de bijval die hij kreeg van collega's uit de rest van het land, onder andere van Joseph Cuypers.

BOOSTEN VERENIGDE TRADITIE EN MODERNITEIT.

Architect Jos Wielders uit Sittard had uitgesproken ideeën over architectuur. Hij vond dat van een gebouw de constructie duidelijk af te lezen moest zijn en dat niet-decoratieve elementen moesten overheersen. De Reus van Schimmert, de bijnaam van de 38 meter hoge toren, is blijvend verbonden aan de naam van Jos Wielders. Hij liet zich onder meer inspireren door de architectuur van de Amsterdamse School. De vrijstaande toren is zeer dominant gesitueerd in een landschap op een van de hoogste punten van het Zuid-Limburgse plateau.

De watertoren bestaat uit een draagconstructie in gewapend beton, omhuld door een expressionistisch vormgegeven bakstenen mantel, gemetseld in Vlaams verband. De drie architecten staan bij wijze van spreken op de schouders van Cuypers.

In deze 'Limburgse Architectenschool' vinden we Piet Mertens terug als een natuurlijke opvolger. Hij was verant-

woordelijk voor vele restauraties van monumenten, zoals kerken en kastelen, vaak in combinatie met herbestemming, uitbreiding en herinrichting. Onverbreekbaar is zijn naam als restaurateur verbonden aan Heiligdom en Château Sint-Gerlach Valkenburg aan de Geul, Sint-Christoffelkathedraal Roermond en Sint-Pancratiuskerk Heerlen.

S. v CLEEF - CAFÉ DE PAERDSSTAL
Slakkenstraat 80
6431 NK Hoensbroek
Tel.: 045-5213515

HEILIGDOM EN CHÂTEAU SINT-GERLACH IN VALKENBURG

Nadat het kerkbestuur van Houthem het kasteel en de bijgebouwen in 1979 had verworven, stond het pand geruime tijd leeg, met als gevolg dat een aantal bijgebouwen in ernstige staat van verval kwamen te verkeren. Camille Oostwegel heeft van de bijgebouwen een luxe hotel/restaurant op landgoed Sint-Gerlach gemaakt. Dat resulteerde in een luxe hotel met 58 kamers, 2 res-

taurants, Kneipp S.P.A., diverse conferentiezalen, zwembad, park en 39 hotelappartementen. De parochie kreeg als een van de tegenprestaties onder meer een nieuwe pastorie, een schatkamer Sint-Gerlach, een nieuwe catecheseruimte, sacristie en een nieuwe Gerlachuskapel. Dat viel samen met de restauratie van de Sint-Gerlachuskerk in 2003, een ingrijpende gebeurtenis. Onder leiding van Piet Mertens kwam er een verbetering van het interieur van de kerk met verlichting, een bankenplan en een nieuw schrijn maar met handhaving van het authentieke karakter van het monument. Het was bisschop Frans Wiertz, die na de renovatie op 11 januari 2009 in de Sint-Gerlachuskerk tijdens een pontificale eucharistieviering aan Piet Mertens een hoge pauselijke onderscheiding uitreikte, behorende bij Ridder in de Orde van Sint Sylvester.

SINT-CHRISTOFFELKATHEDRAAL IN ROERMOND

Ook met de Sint-Christoffelkathedraal in Roermond kreeg Piet Mertens een belangrijke restauratieopdracht. Vanaf 2000 werden plannen gemaakt om de kerk opnieuw in te richten. Maar na voltooiing waren niet alle parochianen even enthousiast over het verplaatsen van de monumentale barokke preekstoel en over de moderne architectuur van het bezoekerscentrum. Maar veel lof was er voor de architect voor het

ontworpen open interieur met veel licht, waardoor meer nadruk valt op belangrijke kunstwerken en onderdelen van de kerk. Na voltooiing in 2005 is men thans nog bezig met nieuwe gebrandschilderde ramen.

SINT-PANCRATIUSKERK IN HEERLEN

Een jaar daarna volgde een grote restauratie en herinrichting van de Sint-Pancratiuskerk te Heerlen, gebaseerd op de wensen van deze tijd en rekening houdend met de historisch gegroeide situatie. Er moest een nieuwe inrichting komen voor wat

betreft de zitplaatsen in verband met het verminderde aantal kerkgangers. Er was scheurvorming en vervuiling en de verlichting was niet afgestemd op hedendaagse mogelijkheden. Belangrijke aspecten waren hier kleur en licht, waardoor de glas-in-loodramen en de vele kunstwerken een fraaier accent kregen.

De gewelfschilderingen van Charles Eyck in het transept kwamen door hun oorspronkelijke kleuren weer tot hun recht. Op het priesterkoor kwam een nieuw altaar met ambo en credens naar vroegchristelijk model, van Crema Marfilza uit Spanje. Het nieuwe sacramentsaltaar werd op een verhoogde vloer geplaatst. In de doopkapel werd de oude doopvont teruggeplaatst en de crypte onderging een ware metamorfose. Het orgel werd aangepast aan hedendaagse eisen en de klank werd verbeterd. Het carillon tenslotte kondigt overdag weer automatisch de uur- en halfuurslagen aan.

De geschiedenis van deze kerk is als geen ander monument verbonden met de stad Heerlen. Door vernielzucht en onbegrip is veel in de loop der jaren verloren gegaan. Ook hier gold de regel: je kunt hetgeen verloren ging niet terugbrengen, maar de culturele en religieuze waarden, die nog aanwezig zijn, hebben een nieuwe uitstraling gekregen.

SCHOLEN, WIJKGEBOUWEN EN WONINGEN

Vanaf begin 1963 start Piet Mertens zoals gebruikelijk met diverse kleine nieuwbouwprojecten zoals voor de woningen Van Maarschalkerweerd te Veldhoven, Claessens te Maastricht, Kessen en L'Ortye te Hoensbroek en Velthuis Heerlen, de houtzagerij Hoensbroek, de Lagere School te Sint Geertruid, het wijkgebouw Mariarade, buurthuis met vijf patiowoningen te Mariarade, Rabobank in Hoensbroek, 122 flatwoningen in Hoensbroek, BLO-school in Hoensbroek en de verbouwing van basisschool De Heyster te Hoensbroek.

GERESTAUREERDE MONUMENTEN, KASTELEN EN KERKEN

In de jaren 70 komt er een toenemende belangstelling voor restauratie van monumenten, waarin Mertens zich heeft gespecialiseerd. Dat gold voor kastelen en kerken, vaak in combinatie met herbestemming en herinrichting zoals het kasteel, hoeve en watermolen in Strijthagen, het Schinvelder Huuske, kasteel Well Bergen, de Sint-Dionysiuskerk in Schinnen, de Sint-Martinuskerk in Vijlen,

de Sint-Pauluskerk in Vaals, de Sint-Cunibertuskerk in Wahlwiller, het vakwerkhuis 't Höfke in Mechelen. Heiligdom en Château Sint-Gerlach Houthem, kasteel Vaalsbroek, kasteel Boemendal in Vaals, Sint-Josephkerk in Keent-Weert, Kleine Sint-Janskerk Hoensbroek, kasteel Terborg in Schinnen, Sint-Corneliuskerk in Heerlerheide, kasteel Vaeshartelt in Maastricht, kasteel Terworm Heerlen, kasteel Hoensbroek, de voormalige Proosdijhoeve Meerssen, de Sint-Petrus' Bandenkerk in Venray, de Sint-Josephkerk in Waubach, de Sint-Martinuskerk in Venlo, de

Carmelkapel in Heerlen, de revitalisering van de Sint-Christoffelkathedraal in Roermond en tenslotte die van de Sint-Pancratiuskerk in Heerlen.

TAL VAN FUNCTIES ALS ARCHITECT EN RESTAURATIEDESKUNDIGE

Al dat werk combineerde hij met tal van nevenfuncties als voorzitter van de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) van 1979 tot 1983 en daarna tot 1993 directeur van de Academie van Bouwkunst Maastricht. Van 1988 tot 2001 was hij voorzitter van de Provinciale Monumentencommissie Limburg. Hij was verder nog lid van de Raad van Arbitrage voor de Bouw, lid van de Diocesane Commissie voor Planologie en Bouwzaken Roermond en niet te vergeten met betrekking tot kasteel Hoensbroek van 1973-2008 architect/adviseur van de Stichting Ave Rex Christe. Momenteel is hij restauratiearchitect van Hoeve Winneberg Vaals, voorzitter van de monumentencommissie Meerssen en adviseur voor de nieuwe beglazing van de kathedraal Roermond. Daarnaast zet hij zich in voor de inventarisatie met digitalisering van het archief met bibliotheek van Nic. Tummers Heerlen en een wetenschappelijk verantwoorde biografie van Mgr. Jos. J. Stassen, de stuwende kracht achter de restauratie van Rolduc in de jaren 1970 tot 1989 en de basislegger voor het huidige Congressentrum.

ONDERSCHIEDINGEN

Voor zijn grote verdiensten als architect ontving Piet Mertens in 1993 de Tectotroop, een bijzondere onderscheiding voor BNA-leden, vanwege zijn inzet in verschillende functies gedurende een lange periode voor het bevorderen van het beroep architect. Het jaar daarop werd hij benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau en in 2009 tot Ridder in de Orde van de H. Silvester.

Deze laatste onderscheiding kreeg hij vanwege zijn verdiensten voor de restauratie van kerkelijke gebouwen.

Maar het eerbewijs waar hij het meest trots op is, is toch wel 'het Teuntje', dat hij in 2009 ontving van de Harmonie St. Caecilia voor zijn

betrokkenheid bij activiteiten van het Hoensbroekse verenigingsleven, zoals het Optochtcomité, het Karting Komitee Hoensbroek, Sport en Spel en het Dienstencentrum voor Bejaarden.

PUBLICATIES

Piet Mertens heeft enkele belangrijke publicaties op zijn naam staan. Van zijn hand verschenen diverse uitgaven met betrekking tot de academie van bouwkunst, beschouwingen over monumentenbeleid, welstandstoezicht en de BNA, zoals: *Omgaan met oude steden* in: “Tussen twee bruggen, Maastricht in de tijd van Baeten”, een bundel opstellen over Maastricht tijdens de ambtsperiode van mr. A.M.I.H. Baeten als burgemeester 1967-1985, aangeboden bij gelegenheid van zijn afscheid, april 1985; “Vernieuwing en behoud” (Beleidsnota Gemeente Maastricht, 1989); “Bouwkunst in Limburg van 1839 tot 1989” (Kunst en Cultuur in Limburg, 1989); *Kasteel Grasbroek* in: “Historisch jaarboek voor het

land van Zwentibold” p. 94-101, 1990; *Kasteel Bloemendal Vaals* in: “Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal”. p. 249-256, 1995; “De ethiek van restaureren” (Mebest, afbouwvakblad van Nederland, nr.4, 1996); “Kasteel Hoensbroek 1927-1997”. Van vervallen kasteel tot dynamisch museum, 1997; “Herinrichting van r.-k. kerkgebouwen” (Bisdom Roermond, 2001); “Verantwoording MIP/MSP Limburg” (Jongere Bouwkunst, 2001); “Alphons Boosten (1893-1951) architect”, 2007; *redactie en bijdrage* in: “Heiligdom/Sanctuary Sint Gerlach”, 2009; *revitalisering*, redactie en bijdrage in: “Sint Pancratius in het hart van Heerlen” 2010.

STURMANS-FAASSEN VERKEERSOPLEIDINGEN

Nieuwstraat 15
6431 KP Hoensbroek
Tel.: 045- 5220166

ROB PETERS – MEEL EN GRAANHANDEL

Wijngaardsweg 16
6412PJ Heerlen
Tel.: 045- 5226693

DE HOENSBROEKSE VOETBALVERENIGINGEN DOOR DE JAREN HEEN (1)

Door Hein Giesen

INLEIDING

In Hoensbroek zijn in de loop der jaren diverse voetbalclubs opgericht, waarvan het merendeel ook al weer van het toneel verdwenen is, zoals recentelijk VV Mariarade. Sommige clubs hebben ook maar zeer korte tijd bestaan en zijn geheel uit onze herinneringen verdwenen. Slechts enkele oudere personen van rond de negentig jaar zullen bij het horen van Unitas of SHS (Sportclub Hoensbroek Station) nog kunnen zeggen: "Oh ja, die club was er ook nog".

Het waren ook woelige jaren in het begin van de voetbalsport, die pas in het begin van de twintigste eeuw gestalte kreeg. Er waren tot aan de tweede wereldoorlog diverse voetbalbonden, nationale en provinciale.

De laatste hadden vaak een christelijke grondslag, want Nederland was toen nog in zuilen verdeeld. Daarnaast waren er in de zomermaanden veel 'seriewedstrijden' waar je ook met een buurt-, vrienden- of familieclubje aan kon deelnemen. Sommige van die clubjes bestonden diverse jaren in een wisselende samenstelling zonder dat ze ooit in competitieverband gespeeld hebben. (in ons vorig nummer noemde B. Grothues in zijn artikel over de Broekstraat al zo'n clubje, namelijk 'de Buttingse Boys').

In Hoensbroek waren erg veel voetbalverenigingen, waar demografische redenen vaak de oorzaak waren van hun bestaan. Het werd in de Mijnstreek gebruikelijk, door de Staatsmijnen als grote werkgever gestuurd, dat iedere wijk een eigen verenigingsstructuur had met zijn eigen

parochie, voetbalclub, harmonie en ga zo maar door. Dit werd door de mijnen ondersteund, daarbij driftig geholpen door de geestelijkheid. We beginnen deze serie met de oudste nog bestaande voetbalvereniging in Hoensbroek, EHC en in chronologische volgorde volgen dan de andere clubs.

We roepen onze lezers op, om alles wat zij nog weten over die clubs uit een grijs verleden aan ons door te geven, zodat we zo volledig mogelijk kunnen zijn. Kom niet achteraf aan met 'maar die of dat was er ook nog', want als u het ons niet vertelt, kunnen we het ook niet vermelden!

*Harrie van 't Hoofd in actie op het sportpark Terveurdt.
Hier scoort hij weer eens met een kopbal tegen SC Irene in 1958*

HARREMAN VERHUIZINGEN

De Koumen 28

6433 KD Hoensbroek

Tel.: 045-5233333 - www.harreman.nl

EHC EN WAT ER AAN VOORAF GING

De voetclubclub EHC (Emma Hoensbroek Combinatie) die nu voetbalt op het sportpark de Dem heeft een lange voorgeschiedenis.

De fusie van SV Hoensbroek met Sportclub Emma deed in 1964 veel stof opwaaien. Fusieren met de Emma, dat was voor menig SV Hoensbroek supporter een dolksteek in de rug. Uitgerekend de club die drie jaar eerder Hoensbroek in de laatste competitiewedstrijd versloeg.

VV Hoensbroek op het terrein aan de Kastanjelaan.

Op de achtergrond het Luxortheater en de schoorstenen van de Emma-centrale.

Op de foto staan Paul Sikora, Cons Kleintjens, Anton Kleinebeck, Sjo Coenen, Fren Sikora, Piet Bernaards, knielend: Jack Meulmeester, Frans van 't Hoofd, Huub Bindels, Driek van 't Hoofd en Hens Bakker.

PARTYCENTRUM AMICITIA
Markt 9
6431 LG Hoensbroek
Tel.: 045- 5212999

Sportclub Emma, in 1917 opgericht, was de oudste club, die met veel steun van de staatsmijn Emma altijd wel de bovenliggende club was geweest, maar het publiek trok naar SV Hoensbroek. Een mooi voorbeeld voor dit verschil in publieke belangstelling moge blijken uit het eerste treffen tussen de twee clubs op competitieniveau, in 1958. Ruim 2500 toeschouwers omzoomden toen het Emma-terrein, maar in de tien reserende thuiswedstrijden van Sportclub Emma kwamen er nog geen 2000 in totaal.

SV HOENSBROEK

SV Hoensbroek in 1948 op het terrein aan de Klinkertstraat.

V.l.n.r.: Sjo Koenen, Johan Brouns, Huub Smeets, Driek van 't Hoofd, Piet Bernaards, Wiel Alberts, Ewald Bremen, Cap Stalman, Thies van Doorn en Jan van 't Hoofd. Knielend: Harry Muyris, Joes Sikora, Frans Cruts, Huub Driesen en Jan Esser.

Voor SV Hoensbroek (1920) was het niet de eerste fusie. Hoensbroek kende voor de 2^e wereldoorlog twee voetbalclubs, VV Hoensbroek aan de Grubbelaan en FCH aan de Slanghenstraat. VV Hoensbroek verhuisde nog voor de oorlog ook naar de Slanghenstraat en beide clubs speelden toen pal naast elkaar.

Direct na de oorlog eiste de gemeente een fusie en als handreiking werd er een nieuw sportpark gemaakt aan de Klinkertstraat, in de weiden tegenover het kasteel. De nieuwe naam werd SV Hoensbroek.

SV Hoensbroek kwam er, maar binnen het jaar hielden de jongens van FCH het voor gezien en pakten zich samen met S.H.S (Sportclub Hoensbroek Station) die in de zogenaamde wilde bond speelden en zo was FCH herboren. (sinds 1971 FC Hoensbroek)

SV Hoensbroek speelde slechts korte tijd op het te drassige sportpark bij het kasteel.

In 1953 verhuisde de club naar het terrein aan de Terveurdtweg.

In het sportpark Terveurdt had SV Hoensbroek in de tweede helft van de jaren vijftig een gouden periode. Zij werden drie jaar achter elkaar kampioen in de derde klasse, voordat zij via promotiewedstrijden eindelijk naar de tweede klasse promoveerden.

SV Hoensbroek in 1956 op het terrein aan de Terveurdtweg.

Vlnr: André de Jong, Leo Moonen, Harry Tubee, Jo Quaedackers, Hein Dirks, Ronnie vd Linden, Theo Berns, Trainer Harrie van 't Hoofd Knielend: Piet van 't Hoofd, Wiel Quaedackers, Joep Nelissen, Sjein Cleiren, Wim Klaassen en Frans Walkowiak

De A-selectie van SV Hoensbroek in 1960

V.l.n.r.: Leider Hugo Klip, J. Frijns, Peter Schreurs, Jack van Dijk, Jan Knarren, Henny Meier, Huub Hermens, Frans Bodelier, Harry Hansen, Hein Ploum, Bernard Nederstigt, Knielend: Huub Klip, Jos Ploum, Louis Heinen, Lambert Verdonk, Juul Ploum en Jack Verboeket.

In die tweede klasse Zuid II denderden zij door en werden meteen, in het seizoen '57/58, ongeslagen kampioen. Een titel die vooral tot stand kwam dankzij de toen al 36-jarige Harrie van 't Hoofd, die 62 van de 112 doelpunten op zijn naam schreef.

De aansluitende promotiestrijden werden ook glorieus gewonnen en SV Hoensbroek werd Eerste Klasser.

Eindelijk op gelijk niveau met het door de staatsmijn Emma gesteunde Sportclub Emma. Drie jaar later degradeerden zij, uitgerekend door de in de aanhef vernoemde nederlaag in de laatste wedstrijd tegen Sportclub Emma. Terug naar de tweede klasse. Ze zakten even hard als dat ze gestegen waren, stonden binnen twee jaar weer in de derde klasse en fuseerden in de zomer van 1964 met Sportclub Emma.

IJSSALON-CROISSANTERIE DE OASE

Kouvenderstraat 65
6431 HB Hoensbroek
Tel.: 045- 5226558

SV Hoensbroek kan terugkijken op een roemrijk verleden en twee oud-spelers hebben zelfs hun debuut gemaakt in het Nederlands elftal: Wiel Quaedackers en Lambert Verdonk, beiden uit de eigen jeugd-afdeling.

Wordt vervolgd.

Driek van 't Hoofd krijgt een bosje bloemen voor zijn 400ste wedstrijd.

VASTELAOVEND

De Limburgers weten het allang: 'Vastelaovend zit ós in 't blood ...' Reden voor 'Het Huis voor de Kunsten Limburg' om met ondersteuning van de Provincie het boek 'Vastelaovend' te presenteren met als redacteur onze Gouverneur Theo Bovens, een carnavalsvierder pur sang. Voor dit boek werd ook werk geselecteerd van ons redactielid Math Mertens.

Gouverneur T. Bovens
en Math Mertens

W. MENGELERS – AUTO ELEKTRA

Burg. Slanghenstraat 11
6433 AR Hoensbroek
Tel.: 045- 5217777

VERSMARKT BEMELMANS

Hoofdstraat 30
6431 LC Hoensbroek
Tel.: 045- 5228573

OPSPORING VERZOCHT!

Hein Giesen en Hein Bisschops zijn druk in de weer met een boekuitgave over de Kouvenderstraat.

Ze krijgen hierbij hulp van Frans Vermeer en nog diverse andere oudere ondernemers uit de straat, maar willen ook aan onze lezers vragen: Heeft u nog beeldmateriaal over het verleden van de Kouvenderstraat of bijzondere anekdotes, verhalen of bijzonderheden over personen die deze woon- en winkelomgeving een eigen gezicht gegeven hebben.?

Dan schroom niet en neem contact op met Hein Giesen 045 5218531 of Hein Bisschops 06 25395129. Mailen kan ook naar heingiesen@home.nl Het fotomateriaal wordt door ons gescand en krijgt u uiteraard keurig terug. Wij zijn zeer benieuwd of iemand nog een foto heeft van het frietkot van Alfred (Frits) Donderman, dat in de 'gats' naast dancing Koeckelkorn gestaan heeft. Ook zoeken wij nog naar foto's van friture Toma en de ijssalon van Franco.

Is er misschien ook nog iemand die een foto heeft van de oude kapelanie die op de hoek Hoofdstraat/Kloosterstraat gelegen heeft?

VAN OOST VERZEKERINGEN - HYPOTHEKEN
Juliana-Bernhardlaan 8
6432 GW Hoensbroek
Tel.: 045-5224241

DE MIJNWERKER VAN JAN TOOROP

De bekendste en meest gekopieerde litho van een mijnwerker is van de schilder Jan Toorop, die deze tekening in 1915 maakte.

De man die model heeft gestaan voor deze bekende tekening was een ras Hoensbroekenaar, namelijk Jan Quaedackers, geboren op 18 november 1873 in Terschuren.

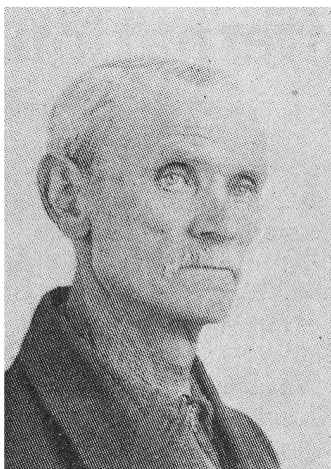
Deze lithografie, waarschijnlijk het bekendste werk van Jan Toorop, hing in duizenden mijnwerkersgezinnen en het was nog tot rond de jaren vijftig algemeen bekend dat de afgebeelde persoon Jan Quaedackers was, getuige ook deze vermelding in de Limburger

Koerier van 1945.

Het werk kan men tot een van de bekendste Nederlandse litho's rekenen en is zeker een van de meest gedrukte. De tekening werd met duizenden gedrukt en verkocht en was een voorloper van de posters van tegenwoordig.

In een interview met Jack Driessen in het Limburgs Dagblad van 20 juni 1997, waarin hij de anatomie van de mijnwerker op de litho scherp bekritiseerde, stond te lezen dat de tuinman van mijn directeur Groothoff model zou hebben gestaan voor deze tekening. Maar dat was lariekoek van deze directeur. Volgens de lezing van de directeur had Jan Toorop met hem een ondergrondse excursie gemaakt. De schilder was destijds zo onder de indruk van de zware werkomstandigheden geweest, dat de kunstenaar bovengronds, met zijn tuinman als model, spontaan de Mijnwerker had getekend.

HOENSBROEK. Deze week overleed dhr. J. Quaedackers. De overledene was bekend, doordat hij als model stond voor Toorop's tekening „De Mijnwerker“, welke werd opgedragen aan Dr. A. H. Poels. De begrafenis had Donderdag plaats.

Jan Quaedackers op een foto van zijn distributiekaart in de oorlog

De werkelijkheid is dat Jan Toorop inderdaad een excursie had gemaakt en bij pastoor Röselaers in de Hoofdstraat op bezoek was. Groothoff was in die jaren niet eens de directeur! Waarschijnlijk heeft de pastoor Jan Quaedackers thuis opgehaald, want die woonde amper 100 meter verderop, in het Loohoes aan de Ridder Hoenstraat. De tekening is gemaakt in de tuin van de pastorie, daar waar nu de parkeerplaats bij apotheek Martens is. De kleinkinderen, Rein en Johan Quaedackers, weten nog dat opa vertelde, dat er een zwart kazuifel als achtergrond gebruikt was. De foto van opa Jan Quaedackers is het overtuigende bewijs. Hetzelfde hoofd, hoekige kin en vorm van het gezicht! Het initiatief voor deze litho kwam van Mgr.

Poels. Er zijn toen al 6000 exemplaren van gemaakt. Ze werden voor vier gulden per stuk verkocht ten bate van de bouw van de St. Jozefkerk op Heerlerbaan.

Jan Quaedackers overleed op 72-jarige leeftijd in maart 1945 en heeft nooit gepronkt met deze afbeelding. Sterker nog, in huize Quaedackers heeft deze litho nooit aan de muur gehangen, want oma vond het maar een akelig donker schilderij.

Het voormalige Loohoes (Looiershuis) kocht hij in 1913 van zijn tante, Maria Elisabeth Valleé, voor 880 gulden, met de verplichting dat hij zijn tante zou verzorgen tot aan haar dood. Deze familie Valleé was waarschijnlijk ook de laatste inwoner van Hoensbroek, die een vergunning had om rivierkreeften te vangen in de Auvermoer.

R. OFFERMANS - FYSIOTHERAPIE

Kouvenderstraat 111
6431HC Hoensbroek
Tel.: 045-5220932

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT

Kathagen 10
6361HG Vaesrade
Tel.: 045- 5212004

Het in 1960 gesloopte Loohoes aan de Ridder Hoenstraat

LEZERSREACTIES

Bij het lezen van het artikel over de Broekstraat, *(Oos Gebrook Jaargang 6/3)* klonk ineens een gil-letje door de keuken aan de Vloedsgraaf; "Dat ben ik! Dat ben ik!". Tot mijn verbazing stond in dat artikel een foto van de toenmalige speeltuin

aan de Klinkertstraat waar ik, Gerda Scheffers-Kersten, vooraan op de wip zit, samen met mijn broer Jack, bij velen bekend omdat hij jarenlang een vaste kracht was in het eerste elftal van V.C.T. Op die foto staan we onder het toeziend oog van mijn moeder Kersten.

Fijn om jezelf zomaar op een voor mij onbekende foto terug te zien. Een onverwachte Sinterklaassurprise.

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS

Economiestraat 47 A
6433KC Hoensbroek
Tel.: 045- 521 10 57

HOENSBROEKSE SPORTCORYFEEËN (4)

LOEK DEN EDEL

Door Math Mertens

Loek den Edel; zijn carrière begon bij Ajax en eindigde bij RKFCH.

Op nummer 53 in de Mgr. Hanssenlaan woont al ruim 52 jaren Loek den Edel met zijn charmante echtgenote Riet. Loek is geboren in Boskoop, een klein dorpje in Zuid-Holland, gelegen aan het riviertje de Gouwe. In 1940 verhuisde het gezin Den Edel naar Amsterdam-Oost, onder de rook van het vroegere Ajaxstadion de Meer.

SCHOENSERVICE & LEDERWAREN LUCHIES

Hoofdstraat 16
6431LC Hoensbroek
Tel.: 045-5221703

Op 22 april 1956 maakte Loek het eerste doelpunt in de nieuw gevormde Eredivisie tegen BVC Amsterdam

Geen wonder, dat zijn voetbalcarrière op 11-jarige leeftijd dan ook daar begon. Dat kon in die tijd niet zomaar: ook als jeugdspeler al beoordeelde een ballotagecommissie of je – los van je voetbalcapaciteiten – een geschikt lid voor de vereniging zou kunnen zijn en werd je verteld wat je rechten en plichten waren.

v.l.n.r. Ger van Mourik, Loek den Edel, Eddy Pieters-Graafland, Willy Smith, Wim Bleyenbergh, Piet Ouderland, Sjaak Swart, Wim Anderiesen, Wim Feldman, Guus van Ham, Piet van der Kist

Maar ook toen dat allemaal positief uitviel, kwam Loek nog niet aan voetballen in competitieverband toe, want daarvoor moest je volgens de regels van de KNVB 12 jaar oud zijn, een heel verschil dus met onze huidige F-jes!

ASPIRANT

Maar op 1 december 1945 was het dan zover en mocht hij zijn eerste wedstrijd in het aspirantenteam spelen. Hij doorliep alle jeugdelftallen, blonk toen al uit als goalgetter en in het jaar 1954, het jaar waarin na een fusie tussen de Wilde Bond en de KNVB het profvoetbal werd geboren, debuteerde hij op 12 december in Ajax 1 in de wedstrijd tegen Be Quick. Ajax won met 5-1 en Loek maakte meteen zijn faam waar: hij scoorde drie van de vijf doelpunten en dat in één helft, een echte hattrick dus. De competitie 1955/1956 stond voor veel clubs bol van de spanning; bij de overgang naar het profvoetbal waren er twee hoofdklassen en bij het eind van dat seizoen zouden van elke hoofdklasse de eerste negen teams promoveren naar de nieuw te vormen Eredivisie. Elke wedstrijd opnieuw was het knokken om daarbij te horen en Ajax stelde het Eredivisieschap definitief veilig door een 2-1 overwinning op het toen zo geheten Roda Sport. En

De karakteristieke goalgetter

wat een entree in die hoogste klasse: aan het eind van het seizoen 1956/1957 won het de over het kampioenschap beslissende wedstrijd tegen BVC Amsterdam met 5-1 en werd zo kampioen van Nederland.

EUROPACUPVOETBAL

Dat betekende Europacupvoetbal. De eerste wedstrijden tegen Wismut uit Karl Marxstadt werden tweemaal met 3-1 gewonnen. De wedstrijden tegen Vasas Boedapest, waarin het merendeel van de spelers bestond uit voetballers van het elftal dat in 1954 de WK-finale speelde tegen Duitsland, waren echter een

Doelpunt tegen VVV Venlo

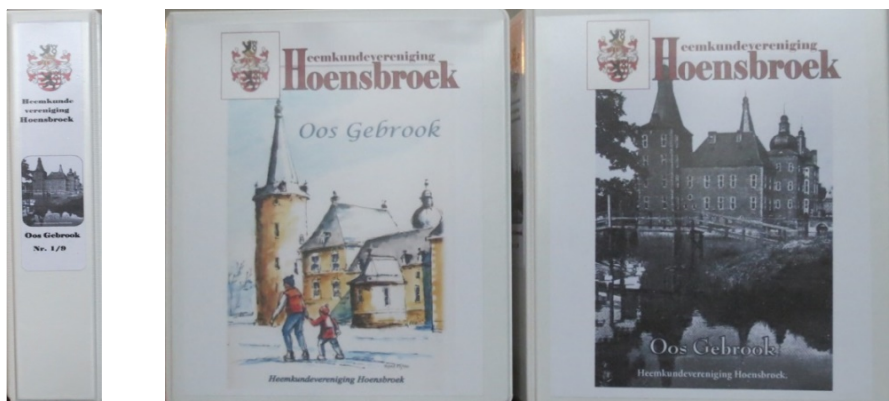
brug te ver. Thuis werd het nog 2-2, maar uit werd kansloos met 4-0 verloren. Ook de jaren erna verliepen succesvol en daarin blies Loek zijn partijtje mee. Loek vond het een genot om te spelen met ploeggenoten als Rinus Michels, Sjaak Swart, Piet van der Kuil, Eddy Pieters Graafland en nog zovelen meer. In totaal speelde hij 108 wedstrijden in Ajax 1 en scoorde daarin 55 doelpunten. Een van de hoogtepunten was de hattrick in welgeteld drie minuten, die hij scoorde in de wedstrijd tegen Excelsior op 18 december 1958. Tot op de dag van vandaag nog steeds een record in Nederland! Nog steeds is hij lid van Ajax en heeft een vast stekje in het stadion. Bij thuiswedstrijden is hij er zoveel mogelijk bij aanwezig en ontmoet daar zijn medespelers van vroeger.

ALKMAAR

Toch bleef hij Ajax niet altijd trouw. Vóór het seizoen 1959/1960 verkaste hij naar Alkmaar '54 en kwam via Vitesse terecht bij het toen nog profvoetbal spelende Limburgia. Aan het einde van zijn voetbalcarrière dacht Loek af te kunnen bouwen bij RKFC, het tegenwoordige FC Hoensbroek. Maar dat was geen al te lang leven beschoren; de tegenpartij was bijna steeds goed ingeseind en Loek kreeg vanaf het wedstrijdbegin minimaal twee cipiers aan zijn zijde, die het vaak alleen maar voorzien hadden op Loeks toch al door vele jaren profvoetbal geteisterde knieën. Verkassen van voetbal naar tennis leek hem uiteindelijk een beter idee en op

de tennisbaan wensen wij hem dan ook nog menig jaartje sportief plezier toe.

EEN VERZAMELMAP VOOR 'OOS GEBROOK'

Als u heel fanatiek al onze clubbladuitgaven bewaard heeft (of u wilt dat nog gaan doen) dan hebben we iets passends voor u. We hebben een partij 2 rings inlegmappen op A5 formaat ingekocht (winkelprijs ± 6,95) plus de passende plakstrips waarmee u heel eenvoudig de uitgaven van 'Oos Gebrook' kunt 'inbinden'.

Er passen maximaal 9 exemplaren in de ringband. De mappen worden afgeleverd met een passende voorpagina en rugtekst (zie voorbeeld), waarbij u ook nog de keuze heeft tussen **deel 1**, de zwart/witte voorpagina voor de nummers 1 t/m 9 of **deel 2**, de kleurpagina voor de nummers 10 t/m 18. Dit alles uiteraard met 9 plakstrips en de index van de voornoemde nummers. Dit hele pakket kost u slechts € 5,00 per map. Binnen Hoensbroek gratis thuis bezorgd (of af te halen bij Hein Giesen).

Let op! De mappen worden uitsluitend op bestelling gemaakt, want we moeten uiteraard weten welke uitgave u wenst. U kunt uw bestelling doorgeven aan Hein Giesen, tel. 5218531 of heingiesen@home.nl. Na ontvangst van het bedrag wordt uw bestelling (naar wens) thuis afgeleverd. Betalen contant bij afhalen of storten op rek nr. NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundever. Hoensbroek.

Bij de derde map - voor de uitgaven die nog zullen verschijnen - (nrs. 19/27) wordt de omslag aangepast aan onze nieuwe voorpagina.

RECTIFICATIE ARTIKEL “EERSTE STOLPERSTEINE GEPLAATST AAN AKERSTRAAT-NOORD”

In ons vorige nummer publiceerden we een artikeltje over de plaatsing van de eerste Stolpersteine in Hoensbroek aan de Akerstraat Noord.

Voor de publicatie hiervan ontstond in de redactie een discussie over de vraag of deze ‘struikelstenen’ op de juiste plaats terecht zouden zijn gekomen. Op grond daarvan werd in het artikel op basis van alleen mondelinge informatie de familie Feldheim-Moser aangeduid als de eigenaren van de in de dertiger jaren op Akerstraat 192 gevestigde textielzaak ‘De Tijdgeest’ van de familie Halberstadt. Daardoor zouden de stenen niet op de juiste plaats zijn terechtgekomen. Uit verdere navraag bij onze leden Jan v.d. Berg en Hans Heltzel, die de informatie voor de juiste plaatsing van deze stenen hadden aangeleverd, bleek, dat de stenen zich wel degelijk op de juiste plaats bevinden. De familie Feldheim-Moser had volgens de beschikbare schriftelijke bronnen uit de jaren vóór en in WO II een café, dat gevestigd was op het huidige adres Akerstraat 252. De juistheid daarvan wordt nog versterkt door de informatie, dat Erna Feldheim, de dochter, na de bevrijding naar Hoensbroek was teruggekeerd en op dit adres een vergunning had aangevraagd om een café te openen.

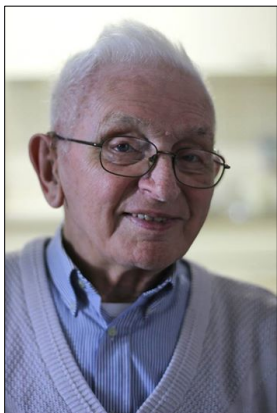
F. NIJSTEN SLIJTERIJ WIJNHANDEL

Kouvenderstraat 158
6431 HH Hoensbroek
Tel.: 5223466

HOWA BINNENHUISDECORATIE

Nieuwstraat 12-14
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5212900

IN MEMORIAM TOON ERMERS

Helaas hebben we onlangs afscheid moeten nemen van Toon Ermers, man van het eerste uur van onze vereniging en met 96 jaar één van onze oudste leden. Met hem hebben we een flink stuk kennis van de geschiedenis van de gemeenschap Hoensbroek verloren. Toen hij nog voldoende mobiel was, was hij stevast aanwezig bij onze activiteiten en bijeenkomsten, meestal op de eerste rij. Ook was hij vaak, als dat nodig was, een vraagbaak voor iedereen over hoe het vroeger in Hoensbroek was. Sinds de start van ons verenigingsblad Oos Gebrook hebben we daardoor regelmatig kunnen genieten van zijn bijdragen over zijn jeugdjaren in de vorm van verhaaltjes in Breuker Plat. De laatste tijd ging het minder goed met hem en we zagen hem daardoor niet meer bij onze activiteiten. Op 18 januari ll. is hij in Brunssum in verpleegkliniek Schuttershof overleden.

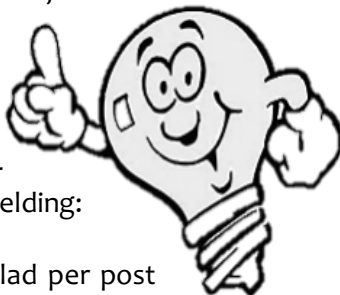
CONTRIBUTIE 2014

We zitten alweer enige maanden in het nieuwe jaar 2014. Heeft u de contributie voor 2014 al betaald? Nee, dan nu meteen doen, van uitsstel komt afstel!

U kunt de € 15,00 storten op:

IBAN NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek, met vermelding: contr. 2014

Als u buiten Hoensbroek woont en ons blad per post ontvangt, staat het u natuurlijk vrij om uw bijdrage met een bescheiden bedrag te verhogen i.v.m. de hoge bezorgkosten van € 2,00 per nummer

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN
Nieuwstraat 6A
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5281760

LEZING: 'ROND 'T KRUUTS'

Op woensdagavond 16 april houden wij een nieuwe fotolezing met als thema 'Rond 't Kruuts'.

Centraal in deze lezing staan de vele veranderingen van het straatbeeld rondom het oude centrum, gesymboliseerd door het Kruis dat in 1923 onder fraaie kastanjabomen geplaatst werd. Hein Giesen praat de beelden aan elkaar en de avond wordt gehouden in ons verenigingslokaal aan de Schuinstraat 2a. Aanvang 20.00 uur. Leden hebben uiteraard vrij entree en voor niet-leden bedraagt de entree € 2,00 Attentie! We hebben in ons lokaal amper plaats voor 40 personen en dus is het zaak dat u zich zo snel mogelijk aanmeldt. Vol is vol! Bij grotere belangstelling wordt deze lezing herhaald op woensdag 23 april, eventueel nog eens op 14 mei. Aanmelden bij Hein Giesen 045 5218531 of heingiesen@home.nl

FYSIOTHERAPIE VAN DE LAAR
Hommert 10a
6361 HN Vaesrade-Nuth
Tel.: 046-4426088

JUBILEUMKLOK IN DE KLEINE ST. JAN.

Het is dit jaar precies 600 jaar geleden dat de klok in de klokkentoren van de kleine St. Janskerk, aan de Markt, geplaatst werd.

De klok werd in het jaar 1414 ter plekke gegoten, op de begane grond in de klokkentoren. Hij werd gegoten door P. van Trier, een in de middeleeuwen befaamde klokkenmaker uit Aken.

De klok is zo groot dat hij niet meer uit de toren gehaald kan worden. Dat is ook haar redding geweest in de sombere oorlogsjaren, toen Adolf Hitler alle klokken opeiste voor zijn oorlogsindustrie.

Binnen de St. Jansparochie wordt erover gedacht om dit feit een feestelijk tintje te geven, onze heemkundevereniging is gepolst om daar aan mee te werken. In welke vorm er aandacht aan dit opmerkelijke jubileum geschonken wordt staat nog in de sterren, daar hoort u te zijner tijd meer van!

De kleine St. Janskerk in 1930.

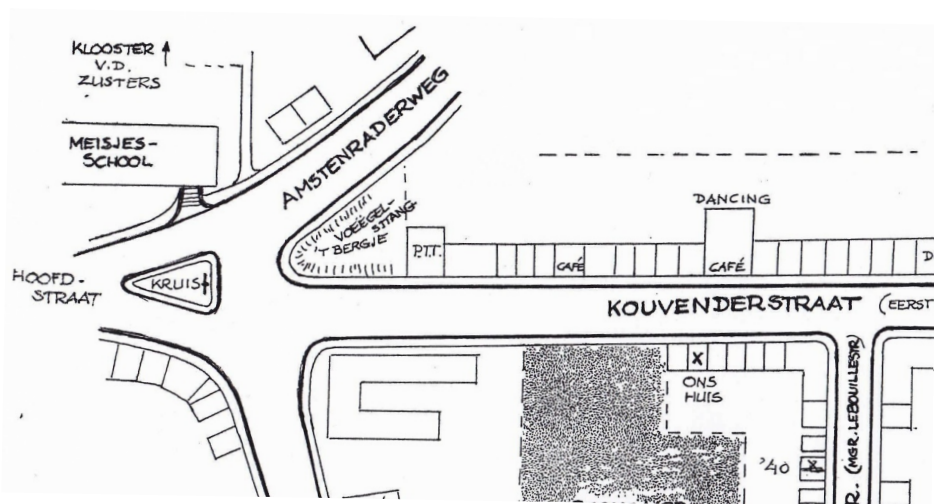
De Juliana-Bernhardlaan is dan nog niet aangelegd en links staat dan nog het houten patronaatsgebouw. Op de achtergrond, rechts, ziet u de kiosk op de Markt.

PETER WIND - PAPIER/KANTOORVAKHANDEL

Akerstraat Noord 88
6431 HP Hoensbroek
Tel. 045 - 523 07 48

AAN 'T KRUUTS

Door Jan Creusen zg.

Een veelgeliefde plaats voor de jeugd bevond zich aan de westzijde van Kouvender.

Direct naast het toenmalige postkantoor lag een heuveltje, het bergje genaamd, waar je je eerste contacten met meisjes legde. Voorheen was hier een schietpaal van de schutterij “de Voëgelsjtang”.

De meisjesschool lag er direct tegenover en op het bergje speelden de meisjes hun balspelletjes, sprongen touwtje en ‘knipsten’ met kralen.

Dit laatste had veel weg van ons knikkerspel, dus ook in een kuiltje. Niettemin speelden de meisjes even vaak vals als de jongens.

Wij lummelden wat tegen de muur van het postkantoor en pestten waar maar mogelijk was.

Je probeerde in te springen bij het touwtjespringen en de meisjes deden dan net of zij nijdig waren.

Sommige jongens waren al even handig in het jongleren met ballen tegen de muur.

Er waren echter ook krenge van meisjes bij, die best wel twee jongens tegelijk op hun smoeltjes konden geven, maar je waakte er wel voor deze dames lastig te vallen.

‘Knipsen’ en knikkeren werd door elkaar heen gedaan en op het bergje was het dan ook aardig druk in bepaalde seizoenen.

Jawel, seizoenen, want elk spel werd op een bepaalde tijd gespeeld.

Eigenlijk meer rages, want je werd door de anderen meestal aangezet tot tollen, hoepelen, knikkeren, steltlopen, of rolschaatsen.

Op zondagmorgen was het bergje meestal bezet door de groteren, voor het geliefde ‘sjreuëme’, een spel waarbij met muntjes gegooid werd in een ovaal met een dwarsstrip en daarop een klein hokje.

Dat was het jeu-de-boules voor de opgroeiende jeugd en ook menige volwassene deed hieraan mee.

Er stonden dan ook zeker zoveel toeschouwers bij als in Frankrijk, bij jeu-de-boules.

Deze groteren hingen ook vaak tegen het hekje rondom het kruismonument. Vandaar uit voelden zij zich sterk en op veilige afstand werden hun opmerkingen naar de voorbijgaande meisjes geslingerd.

Niet alleen de meisjes waren de dupe. Het liefst pakten zij ook bekende volwassenen waar ze zeker van waren dat zij een gevat antwoord kregen. Natuurlijk werden de meest fantastische verhalen aan elkaar doorverteld en ‘aan ’t kruuts’ hoorde je ook de laatste roddels en heldendaan. Hier werden ook afspraken gemaakt om elkaar te ontmoeten, maar pas op om afspraken via-via na te komen, want dan werd je er meestal tussen genomen.

Had een speler van de voetbalclub slecht gespeeld, dan zou hij beslist niet langs het kruis lopen, want dan kreeg hij meer te horen dan tijdens de wedstrijd.

Ook de sneren aan het adres van volwassenen logen er niet om, zeker niet als de groep groot genoeg was.

Je kunt dit niet helemaal als onbeschoft betitelen, want er ging vaak een opvoedende of corrigerende bedoeling van uit.

Sommige verhalen over de wederwaardigheden van deze ‘kruisheren’ gingen door het hele dorp, meisjes waren nooit bij ’t kruis.

Iedereen wist dat je, uit de Nieuwstraat komend met een geit aan de lijn, dan met dat beest een bezoek aan de daar gestationeerde bok had gebracht.

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR

VLOEDSTRAAT 34

6361 XH Nuth

Tel.: 045-5650121

Zo ook een dame die nogal bekend stond om haar rake en gedurfde antwoorden met achter haar aan de geit.

“Waar de bok neet toeës” grapte een der jongens.

Net iets voor deze snaken.

De geit liep tegenstribbelend aan het touw achter haar aan. “Waar de bok neet thoës” grapte een der jongens.

“Wie zoeë, höbste tied om langs te goan jong?”

“Ze kint dae kael va mich jong, dat is ouch get om te beuke”.

Dan aan de overkant naar de meisjesschool en het zusterklooster.

De leerlingen van de school moesten over dezelfde oprit als de zusters naar school. Jammer, want de school bezat een prachtige hoofdingang, met hoge brede trappen. Echt een hoofdingang om trots op te zijn.

Ik heb in mijn hele Hoensbroekse leven nog nooit iemand deze deur zien gebruiken.

Sterker nog, nu de school verdwenen is en plaats heeft gemaakt voor een winkelcentrum, vraag ik me af of de deur ooit open is geweest.

Ja, misschien om Vader Bisschop binnen te laten of de inspecteur van het onderwijs.

Wij zaten vaak op die majestueuze trappen, maar werden door elke passerende non weggejaagd.

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON
Wilhelminastraat 76
6431 XX Hoensbroek
Tel.: 045- 5211324

Het meest geliefd was deze omgeving in de winter.

De oprit naar het klooster liep naar de straat toe steil af, om buiten de poort nog steiler af te buigen naar de Hoofdstraat.

Je kunt je voorstellen wat een flink pak sneeuw hier teweeg bracht.

Wij annexeerden meteen de hele toegang van de meisjesschool en maakten glijbanen, breed en gevaarlijk, die alsmaar langer werden, zelfs tot voorbij het PLEM-huisje.

Vallen en opstaan bij winterpret was normaal, maar wie niet op tijd afboog vloog meters de straat over.

We wisten wanneer de bus van De Valk moest passeren en schreeuwden dan elkaar toe geen aanloop te nemen.

Dat ging zo maar door tot het zelfs donker was en je kwam moe en gekneusd thuis en natuurlijk door en door nat.

Op zekere avond kregen we een ongewoon schouwspel. Achter elkaar schoten plotseling drie zusters over de glijbaan de poort uit.

In paniek hielden zij elkaar en hun kappen vast.

Zij stonden helemaal niet rechtop, maar namen de baan met het meest profane gedeelte van hun rug.

Ook het bijtijds afbuigen was er niet bij en dus schoten zij in deze houding de straat over, iedereen meesleurend die hun in de weg stond.

Zij krijsten en wij vloekten, of was het omgekeerd?

We letten wel op de bus, maar we hadden niet in de gaten dat rond die tijd de nonnetjes keurig in rijen van twee, naar het lof gingen.

Nog jaren later zag je de zusters bij de eerste sneeuw met-

een met emmers zout strooien.

Zij krijsten en wij vloekten, of was het omgekeerd?

‘Aan ’t Kruuts’ is een verhaal uit de bundel ‘Die van Kouvender’ van Jan Creusen zg. Er zijn nog enkele exemplaren van het boekje verkrijgbaar bij Hein Giesen. Prijs € 9,95.

BEGUNSTIGERS:

Holtus Verzekeringen & Financieringen **Hoensbroek**

M. L'Ortye **Amstenrade**

Punctua & Partners - Accountants **Hoensbroek**

The READ SHOP Vromen **Hoensbroek**

C. van Tilburg **Hoensbroek**

van Melick - Heerlijk uit Hoensbroek **Hoensbroek**

Janssen Paardensport **Vaesrade-Nuth**

moonen | BOUW BV
BOUWKUNDIGADVIES

ROLF DE JONG AUTOSCHADEBEDRIJF
DE KOUMEN 60
6433 KD Hoensbroek
Tel.: 045- 5210590

SCHADENET - KOENEN
Breukerweg 178
6412 ZL Heerlen
Tel.: 045-5215450

